

Nr 43.

Memorial med föranledande av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande första lagutskottets utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472), m. m., jämte i ämnet väckt motion, dels ock Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 14 § lagen den 30 juni 1948 (nr 449) om disciplinstraff för krigsmän och lag angående ändrad lydelse av 66, 68 och 69 §§ militära rättegångslagen den 30 juni 1948 (nr 472).

Genom propositionen nr 98 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga bland andra ett vid propositionen fogat förslag till lag angående ändring i lagen den 30 juni 1948 (nr 450) om dödsstraff i vissa fall då riket är i krig. I propositionen föreslås 11 § nämnda lagförslag skola erhålla följande lydelse:

11 §.

Ståndrätt må meddela dom allenast om den finner uppenbart

1. att den tilltalade förövat gärningen och förskyller dödsstraff därför, samt

2. att uppskov med dödsstraffets verkställande skulle medföra synnerlig fara för krigslydnadens eller motståndsviljans upprätthållande eller eljest för krigsföretags framgång, militäravdelnings säkerhet eller rikets väl.

I vardera frågan skall verkställas särskild omröstning, och erfordras för den tilltalades dömande att ordföranden och minst åtta av ledamöterna äro ense samt besvarat båda frågorna jakande.

I domen skola antecknas namnen å ståndrättens ordförande och ledamöter samt angivas den gärning som den tilltalade förövat och de lagrum varå domen grundas ävensom hur omröstningen utfallit i vardera frågan med angivande av förekommande avvikande mening.

Sedan ordföranden och de ledamöter som jämte honom förenat sig om domen underskrivit denna, skall rättens avgörande offentligen avkunnas i den dömdes närvaro. Därefter skall domen, försedd med anteckning om dagen och klockslaget för dess avkunnande, genast överlämnas till högste militäre chefen på stället.

Utfaller omröstningen så, att dom icke kan meddelas, skall ordföranden förklara ståndrätten upplöst och omedelbart skriftligen underrätta nämnde chef om förhållandet.

I avgivet utlåtande nr 32 över såväl nämnda proposition som Kungl. Maj:ts proposition nr 104 jämte en i anledning av förstnämnda proposition väckt motion har första lagutskottet tillstyrkt, att ifrågavarande paragraf skall erhålla den av Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen.

Vid utskottets utlåtande har herr Olsson i Mellerud fogat en reservation, vari denne yrkat, att nämnda paragraf skall erhålla viss annan lydelse. Under överläggning i ärendet i andra kammaren den 14 maj 1949 har herr Olsson i Mellerud yrkat, att paragrafen skall erhålla följande lydelse:

11 §.

Ståndsriätt må meddela dom allenast om den finner uppenbart

1. att den tilltalade förövat gärningen och förskyller dödsstraff där-
för, samt

2. att uppskov med dödsstraffets verkställande skulle medföra syn-
nerlig fara för krigslydnadens eller motståndsviljans upprätthållan-
de eller eljest för krigsföretags framgång, militäravdelnings säkerhet
eller rikets väl.

I vardera frågan skall verkställas särskild omröstning, och erfordras för den tilltalades dömande att båda frågorna enhälligt besvarats ja-
kande.

I domen skola antecknas namnen å ståndriättens ordförande och le-
damöter samt angivas den gärning som den tilltalade förövat och de
lagrum varå domen grundas.

Sedan ordföranden och ståndriättens övriga ledamöter underskrivit
domen, skall rättens avgörande offentligen avkunnas i den dömdes när-
varo. Därefter skall domen, försedd med anteckning om dagen och
klockslaget för dess avkunnande, genast överlämnas till högste mili-
täre chefen på stället.

Utfaller omröstningen så, att dom icke kan meddelas, skall ordfö-
randen förklara ståndriätten upplöst och omedelbart skriftligen under-
rätta nämnde chef om förhållandet.

Enligt utskottet tillhandakomna utdrag av kamrarnas protokoll ha kam-
rarna vid behandling av utskottets förenämnda utlåtande stannat i olika
beslut såvitt angår ifrågavarande 11 §.

Första kammaren har beslutat bifalla vad utskottet hemställt i berörda
utlåtande.

Andra kammaren har beslutat bifalla det av herr Olsson i Mellerud un-
der överläggningen i kammaren framställda yrkandet.

Med anledning av vad sålunda förekommit har utskottet till behandling förehåft frågan om sammanjämkning av den skiljaktighet, som föreligger mellan kamrarnas beslut.

Utskottet. Enligt stadgandet i 5 § första stycket i det förevarande lagförslaget skall ståndrätt bestå av ordförande samt tio ledamöter. I 11 § föreskrives, att ståndrätt må meddela dom allenast om den finner, såväl att den tilltalade uppenbarligen förövat gärningen och därför förskyller dödsstraff som att uppskov med dödsstraffets verkställande skulle medföra synnerlig fara för krigslydnadens eller motståndsviljans upprätthållande eller eljest för krigsföretags framgång, militäravdelnings säkerhet eller rikets väl. Rörande var och en av dessa båda frågor skall anställas särskild omröstning. För den tilltalades dömande skall enligt det beslut första kammaren fattat fordras, att ordföranden och minst åtta ledamöter äro ense och besvarat båda frågorna jakande, medan enligt andra kammarens beslut enhällighet skall krävas.

Med hänsyn till de ståndpunkter, som sålunda intagits av de båda kamrarna, finner utskottet sammanjämkning av kamrarnas skiljaktiga beslut lämpligen kunna ske på det sättet, att man utan att fordra enhällighet vid ifrågavarande omröstningar inom ståndrätten likväl skärper kraven på kvalificerad majoritet på så sätt, att för fällande dom skall erfordras att ordföranden och nio ledamöter äro ense därom.

På nu anförda skäl får utskottet hemställa,

att kamrarna med frånträdande av sina beträffande 11 § förslaget till lag angående ändring i lagen den 30 juni 1948 (nr 450) om dödsstraff i vissa fall då riket är i krig tidigare fattade beslut måtte antaga nämnda paragraf i följande lydelse:

11 §.

Ståndrätt må meddela dom allenast om den finner uppenbart

1. att den tilltalade förövat gärningen och förskyller dödsstraff därför, samt

2. att uppskov med dödsstraffets verkställande skulle medföra synnerlig fara för krigslydnadens eller motståndsviljans upprätthållande eller eljest för krigsföretags framgång, militäravdelnings säkerhet eller rikets väl.

I vardera frågan skall verkställas särskild omröstning, och erfordras för den tilltalades dömande att ordföranden och minst nio av ledamöterna äro ense samt besvarat båda frågorna jakande.

I domen skola antecknas namnen å ståndrättens ordförande och ledamöter samt angivas den gärning som den tilltalade förövat och de lagrum varå domen grundas ävensom hur omröstningen utfallit i vardera frågan med angivande av förekommande avvikande mening.

Sedan ordförande och de ledamöter som jämte honom förenat sig om domen

underskrivit denna, skall rättens avgörande offentligen avkunnas i den dömdes närvaro. Därefter skall domen, försedd med anteckning om dagen och klockslaget för dess avkunnande, genast överlämnas till högste militäre chefen på stället.

Utfaller omröstningen så, att dom icke kan meddelas, skall ordföranden förklara ståndrätten upplöst och omedelbart skriftligen underrätta nämnde chef om förhållandet.

Stockholm den 20 maj 1949.

På första lagutskottets vägnar:

OLOV RYLANDER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Krügel, Olofsson, Lindblom, fru Sjöström-Bengtsson, herrar Ivar Nilzon, Georg Pettersson och fröken Andersson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Hedlund i Östersund, Olsson i Mellerud, Johnsson i Stockholm, Landgren, Svensson i Stenkyrka och Östlund.

Reservation

av herr *Lindblom*, fru *Sjöström-Bengtsson* och herr *Olsson* i Mellerud, vilka ansett att kravet på enhällighet inom ståndrätten vid omröstning till dom icke bort uppgivas och att utskottet för den skull bort sammanjämka kammarnas skiljaktiga beslut sålunda, att första kammaren inbjudits att med frånträdande av tidigare beslut biträda andra kammarens beslut i ämnet.